

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК СПОРТИВНОГО ПЛАВАННЯ У ПЕРШОМУ ПЕРІОДІ ІГОР ОЛІМПІАД СУЧАСНОСТІ

Ірина Грузевич¹, Юрій Кізелевич¹, Руслан Кропота², Віктор Романенко¹

¹Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

²Національний університет фізичного виховання і спорту України

Анотації:

Актуальність. Як і більшість видів спорту представлених в програмі Ігор Олімпіад, спортивне плавання пройшло певні етапи становлення. У сучасному світі спортивне плавання завжди збирає багатомільйонну аудиторію глядачів на змаганнях світового та олімпійського рівня. Враховуючи, що плавання є ще й дуже важливою життєво необхідною навичкою, більшість країн світу має розгалужену інфраструктуру та кадрове забезпечення для навчання плаванню різних верств населення, що збільшує популярність спортивного плавання в усьому світі. Історія становлення спортивного плавання як виду спорту у зв'язку з розвитком сучасного олімпізму є актуальним завданням. **Мета:** актуалізація даних розвитку спортивного плавання у перший період розвитку Ігор Олімпіад, що відбувалися з 1896 по 1912 рр. **Методи:** аналіз і узагальнення даних науково-методичної літератури та інформації глобальної світової мережі Internet; аналіз і узагальнення даних протоколів та рейтингів Ігор Олімпіади; методи статистичної обробки даних. **Результати роботи:** було встановлено кількість учасників на кожних Іграх Олімпіади, що дає змогу оцінити їх значимість для тогочасного суспільства, а також встановлено призерів на кожній дистанції з плавання в програмі Ігор Олімпіад.

Ключові висновки: за найбільшою кількістю учасників в змаганнях зі спортивного плавання під час першого періоду розвитку Ігор Олімпіад (1896-1912 рр) перше місце посіла Європа (117), друге – Північна Америка (26), третє – Австралія (10), а четверте – Африка (1). Спортсмени з країн Азії участі в Іграх Олімпіад першого періоду не брали; вперше в змаганнях зі спортивного плавання на Іграх Олімпіад участь жінки взяли у 1912 р, що на 12 років пізніше, ніж в інших видах спорту.

Ключові слова:

Олімпіада, плавці, учасники Ігор Олімпіад, олімпійський рух, статистика.

The Historical Development of Sports Swimming in the First Period of the Games of the Modern Olympiad

Topicality. Like most sports featured in the Igor Olympics program, sports swimming has undergone some stages of formation. There is a lot that is growing in the current world of sports swimming which is of interest to the spectators at the world and Olympic level competitions. Given that swimming is also a very vital skill, most countries have an extensive infrastructure and staffing to teach swimming to different segments of the population, which is increasing the popularity of sports swimming around the world. The history of the development of sports swimming as a sport in connection with the development of modern Olympism is a pressing task. **Goal:** improvement of data on the development of sports swimming in the first period of development of the Olympiads, which took place from 1896 to 1912 years. **Methods:** analysis and synthesis of scientific and methodological literature and information of the global Internet; analysis and generalization of the data and records of the Games of the Olympics; methods of statistical data processing. **Results of work:** the number of participants at each Olympics was established, who were able to assess their significance for the time of life, as well as the winners at each distance with the planning in the program of the Olympics.

Key findings: for the largest number of participants in sports competitions during the first period of development of the Olympic Games (1896-1912) won first place Europe (117), second – North America (26), third – Australia (10), and fourth – Africa (1). Asian athletes did not participate in the Olympics in the first period; For the first time in 1912, women took part in sports competitions at the Olympics, which is 12 years later than in other sports.

Olympics, swimmers, participants of the Olympic Games, Olympic movement, statistics.

Историческое развитие спортивного плавания в первом периоде Игр Олимпиад современности

Актуальность. Как и большинство видов спорта представленных в программе Игр Олимпиад, спортивное плавание прошло определенные этапы становления. В современном мире спортивное плавание всегда собирает многомиллионную аудиторию зрителей на соревнованиях мирового и олимпийского уровня. Учитывая, что плавание является еще и очень важным жизненно необходимым навыком, большинство стран мира имеет развитую инфраструктуру и кадровое обеспечение для обучения плаванию различных слоев населения, что увеличивает популярность спортивного плавання во всем мире. История становления спортивного плавання как вида спорта в связи с развитием современного олимпизма является актуальной задачей. **Цель:** актуализация данных развития спортивного плавання в первый период развития Игр Олимпиад, которые происходили с 1896 по 1912 гг. **Методы:** анализ и обобщение данных научно-методической литературы и информации глобальной мировой сети Internet; анализ и обобщение данных протоколов и рейтингов Игр Олимпиады; методы статистической обработки данных. **Результаты работы:** было установлено количество участников на каждой игре Олимпиады, что позволяет оценить их значимость для общества того времени, а также установлено призеров на каждой дистанции по плаванию в программе Игр Олимпиада.

Ключевые выводы: по наибольшему количеству участников в соревнованиях по спортивному плаванию во время первого периода развития Игр Олимпиады (1896-1912 гг) первое место заняла Европа (117), второе – Северная Америка (26), третье – Австралия (10), а четвертое – Африка (1). Спортсмены из стран Азии участия в Играх Олимпиад первого периода не принимали; впервые участие женщины в соревнованиях по спортивному плаванию на Играх Олимпиад взяли в 1912 г., что на 12 лет позже, чем в других видах спорта.

Олимпиада, пловцы, участники Игр Олимпиад, олимпийское движение, статистика.

Постановка проблеми. У сучасному світі спортивне плавання користується популярністю на стільки, що постійно збирає багатомільйонну аудиторію глядачів на змаганнях світового та олімпійського рівня. Враховуючи, що плавання є ще й дуже важливою життєво необхідною навичкою, більшість країн світу має розгалужену інфраструктуру та кадрове забезпечення для оволодіння цією навичкою різними верствами населення. Таке явище також збільшую популярність саме спортивного плавання в усьому світі. Однак так було не завжди. Як і більшість видів спорту представлених в програмі Ігор Олімпіад, спортивне плавання пройшло певні етапи становлення. Слід сказати, що цей шлях становлення є невід'ємним від політичних, економічних та соціальних змін у суспільстві, науково-технічного прогресу, які загалом зробили наш світ

таким як він є зараз. Саме тому науковою проблемою є дослідження становлення спортивного плавання як одного із найпопулярніших олімпійських видів спорту.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Своїм розвитком спортивне плавання завдячує становленню олімпійського руху сучасності [1]. Програма змагань з плавання протягом першого етапу розвитку Ігор Олімпіад кожен раз складалась заново [7, 11]. Це не дозволяло співставляти спортивні результати, реєструвати рекорди і надійно готуватися до змагань. Олімпізм і правила олімпізму забезпечили створення федерації з плавання, яка в свою чергу розробила правила змагань, систему допуску спортсменів до змагань, перелік дистанцій та світові рекорди, а також забезпечувала популяризацію плавання в світі [9, 10]. Суттєвим кроком у ще більший регламентації змагань плавців стало рішення FLYA про реєстрацію з 1957 р світових рекордів тільки в 50-метрових басейнах [4, 15].

Розвиток виду спорту можна чітко простежити за історією Ігор Олімпіад сучасності, які за Рішенням Паризького конгресу у 1894 році було вирішено відновити [6, 12, 14]. З того часу і по сьогодні Олімпійські Ігри проводяться раз на чотири роки. За багаторічну історію існування олімпійський спорт пройшов складний шлях розвитку і не одразу здобув популярність і притаманні йому зараз масштаби [5, 8]. З огляду на це олімпійський рух сучасності потребує аналізу та чіткого поділу на періоди. Дослідники в галузі історії спорту та соціології виділяють чотири періоди розвитку Ігор Олімпіад сучасності, проте датують періодизацію розвитку по-різному [2, 3, 13].

Наше дослідження присвячене характеристиці та аналізу розвитку спортивного плавання у перший період розвитку Ігор Олімпіад.

Мета даної публікації полягає у дослідженні особливостей олімпійського плавання у першому періоді розвитку Ігор Олімпіад сучасності.

Матеріал і методи дослідження. У ході дослідження був проведений аналіз протоколів змагань з плавання за період 1896–1912 рр, представлених на офіційному сайті Олімпійських ігор. Була створена база даних і програма обробки в середовищі програмування Excel 7.0.

Результати дослідження. Перший період проведення Ігор Олімпіад характеризується відносно незначною популярністю їх проведення у зв'язку із низкою факторів економічного та політичного характеру. Загалом у I Іграх Олімпіад в Афінах взяло участь 311 чоловіків у 44 видах змагань з 13 країн світу. Слід відзначити, що плавання було включено в програму змагань з I Ігор Олімпіади.

На I Іграх Олімпіад плавці виступали у чотирьох дисциплінах вільним стилем: 100 м, 400 м, 1200 м та 100 м серед моряків. В змаганнях з плавання на 100 метрів вільним стилем серед чоловіків на літніх Олімпійських іграх 1896 взяли участь 6 спортсменів. У запливі на дистанції 400 м вільним стилем участь взяли лише 3 спортсмени: 1 австрієць та 2 греки. У змаганнях на дистанції 1200 м вільним стилем взяли участь 6 плавців, 3 з яких були представниками Греції, 1 – Угорщини, 1 – США та 1 – Австрії. До участі у змаганнях з плавання на дистанції 100 м вільним стилем серед чоловіків-моряків могли брати участь лише моряки Королівського флоту Греції. В цій дисципліні взяли участь лише 3 спортсмени. Цікавим фактом є те, що змагання на дистанціях 100 м, 400 м, 1200 м та 100 м серед моряків проводилися в один день – 11 квітня 1896 року на відкритій воді без кваліфікаційних заплівів та півфіналів.

Загалом в Іграх I Олімпіади взяли участь лише 14 учасників. Слід вказати, що деякі спортсмени брали участь у кількох видах змагань. Таким чином, у I Олімпіаді сучасності взяли участь 12 спортсменів з Європи та 1 спортсмен із США (рис. 1).

Варто відзначити, що спортсмени з Африканського континенту, країн Азії, Південної Америки, Австралії та Океанії участі в Іграх I Олімпіади не брали (рис.1).

Програма з плавання Ігор II Олімпіади у Парижі (1900 р.) суттєво відрізнялася від програми Ігор I Олімпіади. До 1900 року жінок до участі в Олімпійських іграх загалом не допускали. В іграх 1900 року представництво прекрасної статі було більше ніж символічним – їм дозволили взяти участь лише в трьох видах змагань.

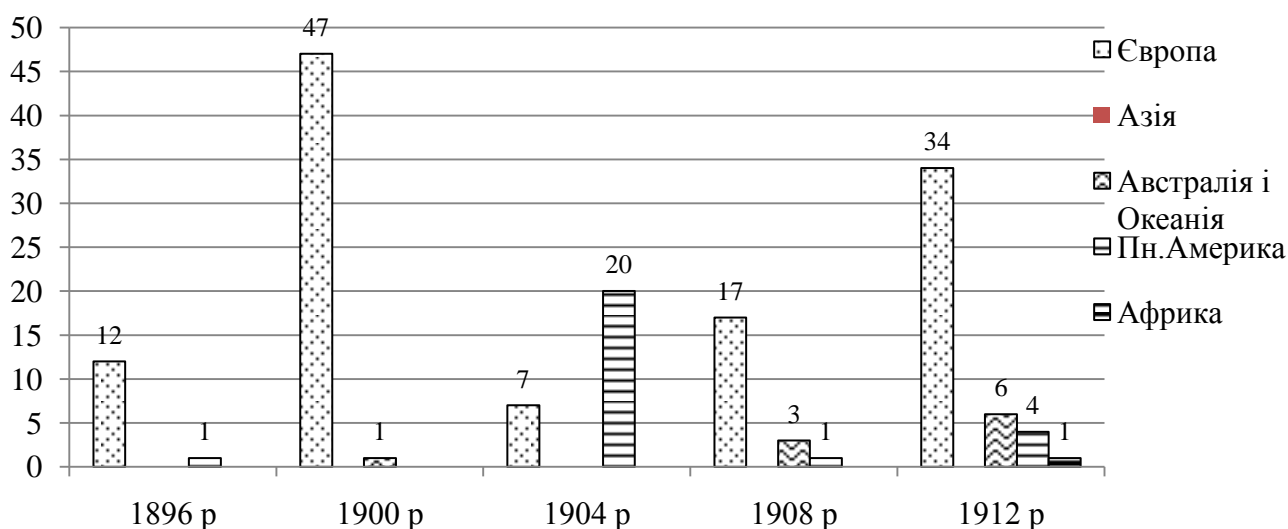

Рис. 1. Кількість спортсменів з різних континентів, які брали участь у Іграх Олімпіад першого етапу розвитку

Програма Ігор II Олімпіади включала такі види змагань для чоловіків як: 1000 м вільним стилем, 200 м на спині, 200 м вільним стилем, плавання на дистанцію 200 м з перешкодами, 4000 м вільним стилем, пірнання під водою на дальність, а також естафета вільним стилем 5×40 м. Слід звернути увагу, що найбільш популярним видом змагань серед плавців виявилось пірнання у довжину, в якому участь взяло 15 плавців. В естафетному плаванні участь взяли 4 команди, при чому 3 команди представляли Францію та одна – Німеччину. На сучасному етапі розвитку спортивного плавання в естафетному плаванні участь може брати лише 1 команда від країни.

Вперше в змаганнях з плавання взяли участь спортсмени з Великобританії, Франції, Німеччини, Нідерландів, Італії, Швеції, Данії та Австралії. Загалом у Іграх II Олімпіади зі спортивного плавання взяли участь 47 європейців та 1 австралієць. Плавці Північної та Південної Америки, Африканського континенту, а також країн Азії участі не брали (рис. 1).

У 1904 р під час проведення III Олімпійських Ігор у Сент-Луїсі (США) програма змагань зі спортивного плавання знову змінилась. На той час вона включала такі дистанції як: 50 ярдів, 100 ярдів, 220 ярдів, 440 ярдів, 880 ярдів та 1 миля вільним стилем, 100 ярдів на спині, 4х50 ярдів естафетне плавання, 440 ярдів брасом, а також пірнання після стартового стрибка. Загальна кількість учасників змагань з плавання склала 27 спортсмена, з яких переважна більшість була представниками Північної Америки – 20, а 7 – Європи (рис. 1). Представники Азії, Австралії та Океанії, Південної Америки та Африки не брали участь у змаганнях.

Під час проведення Ігор IV Олімпіади в Лондоні (1908 р.) у змаганнях з різних видів спорту взяла участь рекордна кількість спортсменів, в тому числі і жінок. Однак політика проведення змагань з плавання не змінилася, у запливах як і раніше, брали участь лише чоловіки. Проте одна знакова подія під час Олімпіади у спортивному плаванні все ж таки відбулась. За ініціативою національної «Асоціації любителів плавання Англії» представники 8 держав оголосили про створення Міжнародної федерації плавання, яка розробила правила проведення змагань, перелік дистанцій та світові рекорди. В програму змагань було включено шість дистанцій: 100 м, 400 м та 1500 м вільним стилем, 100 м на спині, 200 м брасом та естафетного плавання 4х200 м вільним стилем. У Іграх IV Олімпіади участь взяли 25 плавців: 17 спортсменів з Європи, 3 спортсмени з Австралії і Океанії, а також 5 плавців з Північної Америки (рис. 1).

Починаючи з Ігор V Олімпіади в Стокгольмі у змаганнях з плавання дозволялось брати участь жінкам. Змагалися жінки лише на дистанції 100 м вільним стилем та в естафетному плаванні 4×100 м вільним стилем. Всього взяло участь 19 жінок, з яких 17 представниць Європи та 2 – Австралії та Океанії.

Чоловіки змагалися на дистанціях 100 м на спині, 100 м, 400 м та 1500 м вільним стилем, 200 м та 400 м брасом, а також естафетного плавання 4×200 м вільним стилем. Вперше у змаганнях з плавання на Олімпійських Іграх взяв участь спортсмен з Африки. Загальна кількість учасників V Олімпіади склала 26 плавців: 17 європейців, 4 австралійця, 1 африканець, 4 плавця з Північної Америки. Справжньою сенсацією Ігор V Олімпіади став виступ Д. Каханамоку, який встановив новий світовий рекорд на дистанції 100 м вільним стилем, а також застосування вперше нової більш ефективної техніки плавання на спині Х. Хебнером.

За перший період розвитку Ігор Олімпіад у змаганнях з плавання взяли участь 117 європейців, 10 австралійців, 26 спортсменів з Північної Америки, 1 спортсмен з Африки та жодного спортсмена з країн Азії (рис. 1).

Висновки:

1. Програма Ігор Олімпіади з плавання в перший період розвитку була нестабільною оскільки визначалася політикою організаційних комітетів Олімпійських Ігор та і президентом МОК.

2. Створення Міжнародної федерації плавання у 1908 р. позитивно вплинуло на розвиток спортивного плавання шляхом стабілізації змагальних дистанцій, створення правил змагань та таблиці рекордів.

3. Вперше в змаганнях зі спортивного плавання на Іграх Олімпіад участь жінки взяли у 1912 р., що на 12 років пізніше, ніж в інших видах спорту.

4. За найбільшою кількістю учасників в змаганнях зі спортивного плавання під час першого періоду розвитку Ігор Олімпіад (1896–1912 рр.) перше місце посіла Європа (117), друге – Північна Америка (26), третє – Австралія (10), а четверте – Африка (1). Спортсмени з країн Азії участі в Іграх Олімпіад першого періоду не брали.

Перспективи подальших досліджень полягають у дослідженні розвитку спортивного плавання на усіх етапах розвитку Ігор Олімпіад та розробки довгострокового планування на найближчий олімпійський цикл з метою визначення стратегії розвитку спортивного плавання.

Список літературних джерел

1. Бубка С.Н., Платонов В.Н. Менеджмент подготовки спортсменов к Олимпийским Играм. 2017. 480 с.
2. Гик Е. Олімпійські ігри: вчора, сьогодні, завтра . Наука і життя. 2004. № 3. 134–136 с.
3. Платонов В. Енциклопедія олімпійського спорту України. 2005. 388–393 с.
4. Платонов В. Н. Олимпийский спорт: информация, статистика. 2004. 312–351 с.
5. Платонов В., Павленко Ю., Томашевский В. Система подготовки спортсменов Канады к Олимпийским Играм. 2018. № 2. 92–103 с.
6. Томашевский В. В. Олимпийский спорт и политика. 2009. 585–620 с.
7. Щеглов Е. Плавание как олимпийский вид спорта. Актуальные научные исследования в современном мире. 2018. № 2. 8. – 238 с.
8. Federal, provincial and territorial ministers responsible for sport, physical activity and recreation. (2012). 24 p.
9. Garcia B. (2008). One hundred years of cultural programming within the Olympic Games (1912– 2012): origins, evolution and projections. International Journal of Cultural Policy. № 14 (4). 361–376 p.
10. Olympic Council of Asia: Games. URL: <http://www.ocasias.com>.
11. Olympic sports. URL: <http://www.sportsreference.com/olympics/sports/SWI/>
12. Platonov V.N., Pavlenko Y.A., Tomashevsky V.V. National team preparation for the Olympic games: history and modernity. 2012. 252 p.
13. Platonov V.N. System of athletes' preparation in the Olympic sport. General theory and its practical applications: textbook

References

1. Bubka S. N., Platonov V. N. (2017). Management of training athletes for the Olympic Games. 480 p.
2. Federal, provincial and territorial ministers responsible for sport, physical activity and recreation. (2012). 24 p.
3. Garcia B. (2008). One hundred years of cultural programming within the Olympic Games (1912– 2012): origins, evolution and projections. International Journal of Cultural Policy. №14(4). 361–376 p.
4. Hick E. (2004). Olympic Games: yesterday, today, tomorrow. Science and life. 134–136 p.
5. Olympic Council of Asia: Games. URL: <http://www.ocasias.com>.
6. Olympic sports. URL: www.sports-reference.com/olympics/sports/SWI/
7. Platonov V. N. (2004). Olympic sport: information, statistics. 312–351 p.
8. Platonov V. N. (2005). Encyclopedia of Olympic sports of Ukraine. 388–393 p.
9. Platonov V. N. (2015). The system of training athletes in Olympic sports. 680 p.
10. Platonov V. N., Pavlenko Y. A., Tomashevsky V. V. (2012). Preparation of national teams for the Olympic Games: history and modernity. 252 p.
11. Platonov V. N., Pavlenko, V. V. (2018). The system of training athletes of Canada for the Olympic Games. 92–103 p.
12. Shcheglov E. M. (2018). Swimming as an Olympic sport. Current scientific research in the modern world. 238 p.
13. The UK's High Performance Sports . URL: <http://www.hpsports.gov.uk/>

for coaches. 2015. № 1.680 p.

14. The UK's High Performance Sports Agency. URL: <http://www.uksport.gov.uk>

15. United States Olympic Committee. URL: <http://www.teamusa.org>.

www.uksport.gov.uk.

14. Tomashevsky V. V. (2009). Olympic sports and politics. 585–620 p.

15. United States Olympic Committee. URL: <http://www.teamusa.org>.

DOI:

Відомості про авторів:

Грузевич І. В.; orcid.org/0000-0002-3003-4549; gruzevichirina@gmail.com; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, вул. Острозького, 32, Вінниця, 21001, Україна.

Кізлевич Ю. В.; orcid.org/0000-0001-5039-8780; uapolice96@gmail.com; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, вул. Острозького, 32, Вінниця, 21001, Україна.

Кропта Р. В.; orcid.org/0000-0001-5237-4600; y_kropta@ukr.net; Державний науково-дослідний інститут фізичної культури і спорту, Столичне шосе, 19, Київ, 03131.

Романенко В. В.; orcid.org/0000-0002-0903-072X; romanenko.viktor.62@gmail.com; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, вул. Острозького, 32, Вінниця, 21001, Україна.